

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 338-1913)

Originalt emne

Belysningsvæsen

Belysningsvæsen i Almindelighed

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 18. september 1913](#)
- 2) [Byrådsmødet den 4. december 1913](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 18. september 1913 - side 16

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 338-1913)

Besværing fra Beboere i Spanien og Grønland over generende Larm fra den ny Dieselmotor paa Elektricitetsværket.

Mikael Johansen skulde indrømme, at den ny Motor bevirkede ret store Rystelser. Desværre var der vel næppe noget at gøre derved, men Taleren vilde dog henstille til Udvalget for Belysningsvæsenet at foretage, hvad der var muligt. Det sagdes, at naar den anden Motor blev opstillet, vilde Forholdet blive bedre.

N. Joh. Laursen kendte af Erfaring, hvor ubehagelige Rystelser en Dieselmotor kunde foraarsage for de omliggende Ejendomme, og havde derfor, da Anskaffelsen af Elektricitetsværkets Motor blev besluttet, gjort Belysningsudvalgets Formand opmærksom paa Forholdet og henstillet til barn at tage alle mulige Hensyn. Dette havde Udvalgets Formand lovet, men de yderst ubehagelige Rystelser var alligevel kommet. Taleren havde

ondt ved at forstaa, at det skulde være rigtigt, at en stor Kreds af omboende skulde være nødt til at finde sig i en saadan Kalamitet.

Møller oplyste, at der ved Fundamenteringen var foretaget alt, hvad der kunde gøres for at hindre Støj og Rystelse, samt at Motoren endnu ikke var afleveret af Leverandøren, saaledes at det maaske var muligt, at en bedre Indarbejdning af den vilde forbedre Forholdet, hvilket maaske ogsaa vilde ske, naar den anden Motor kom til, idet de saa noget vilde afbalancere hinanden. Muligvis var Genen ikke saa stærk, som den blev gjort til. I hvert Fald havde Motoren kun gaaet nogle faa Dage, saa Taleren kunde ikke tænke sig, at nogle Lejere allerede skulde have opsagt deres Lejligheder. Iøvrigt vilde det vist være rigtigst at vente med at dømme i Sagen, til Motoren kom til at gaa med jævn Belastning, hvilket den selvfølgelig ikke gjorde, saa længe den var under Prøve.

Samuelson bekræftede, at han i sin Tid som Belysningsudvalgets daværende Formand havde lovet at faa gjort det mest mulige for at forhindre Rystelser. Hvad han havde lovet, havde han holdt, og der var endda blevet gjort en Del ud over, hvad der var blevet forlangt af Leverandøren.

Jakob Jensen bemærkede, at Mønstedes Lastautomobiler ogsaa foraarsagede Rystelser. Taleren saa nok, at der var Politik i Hr. N. Joh. Laursens Udtalelse om, at han i sin Tid havde henvendt sig til Belysningsudvalgets tidligere Formand, men naar Hr. N. Joh. Laursen havde saa meget imod den Slags Motorer, burde han dog vist, da Beslutningen om Motorens Anskaffelse blev taget, have stillet Forslag i Byraadet om ikke at udvide Elektricitetsværket paa den Maade. Taleren vidste, at der fra Udvalgets Side var gjort det yderste for at dæmpe Lyden; hvis Maskinen saa ikke arbejdede saa lydløst, som den skulde, maatte det blive Leverandørens Sag at klare det. Taleren kunde ikke se, at man kunde gøre andet end at tage Skrivelsen til Efterretning.

N. Joh. Laursen havde aldeles ikke tænkt paa at gøre Hr. Samuelson ansvarlig for Rystelserne. Forøvrigt troede han at erindre, at han, da det blev besluttet at anskaffe Motoren, havde gjort en Bemærkning i Byraadet om, hvorvidt det ogsaa var formaalstjenligt at benytte en Dieselmotor. Man kunde ikke drage nogen Sammenligning mellem Rystelserne fra en Dieselmotor og Rystelserne fra en Lastvogn, da Motoren var permanent. Forhaabentlig vilde det lykkes at faa Maskinen til at gaa uden de stærke Stød.

Christensen troede, at Forholdet vilde blive bedre, naar Maskinen var blevet noget mere sammenarbejdet. Det var rigtigt nok, at Opstillingen af den anden Motor vilde hjælpe noget,

ikke fordi de to Maskiner ligesom stivede hinanden af, men fordi Fundamentet vilde blive større.

Belysningsudvalgets Erklæring tiltraadtes.

Uddrag fra byrådsmødet den 4. december 1913 - side 7

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 338-1913)

Besværing fra Grundejere i Spanien og Grønland over Ulemper fra Elektricitetsværkets nye Dieselmotor.

Møller fandt det kedeligt, at der atter var kommet Besværing over Ulemper fra Motoren, og det saa meget mere som Udvalget kun ligesom sidst kunde sige, at der intet var at gøre. Da Motoren blev opstillet, blev der gjort alt, hvad der kunde gøres for at dæmpe Lyden, ja der blev endda gjort mere end Burmeister og Wain forlangte, hvorledes Rystelserne forgrenede sig, skulde Taleren ikke komme ind paa, men han havde hørt andet Steds fra, at de kunde forgrene sig langt. De der klagede, havde iøvrigt været meget nervøse, ja, saa meget, at de havde klaget, før Motoren egentlig kom i Gang. Med Klagen nu fulgte der et Par Lægeerklæringer, og Lægeerklæringer havde vel alle den største Respekt for, men den ene Dame havde dog været syg i Forvejen, og antagelig vilde det hele fortage sig, naar der var gaaet nogen Tid, idet Forholdet næppe var saa slemt, som der sagdes. Udvalget havde overvejet Sagen, men der kunde ikke foretages mere, om man end aldrig saa gerne vilde. Det eneste, der var tilbage, var da, at Byraadet kunde bestemme, at Motoren skulde staa stille, men en saadan Beslutning vilde Byraadet dog vel næppe tage. Udvalgets Indstilling gik da ud paa at svare, at der intet var at gøre ved Sagen.

Marthin Hansen fandt det af Udvalget foreslaaede Svar utilstrækkeligt. Taleren kendte ikke, hvor ubehagelig Genen var, men han var dog klar over, at det vilde være de paagældende Folk en daarlig Trøst at faa at vide, at der intet var at gøre. Han vilde derfor anse det for rigtigst at svare, at der skulde blive gjort, hvad der kunde gøres, og at man iøvrigt meget beklagede det uheldige Forhold.

Møller kunde ikke indse Nyttens af at sige, at der vilde blive gjort dette eller hint, naar man var klar over, at der intet kunde gøres. Forøvrigt mente Direktøren, at Rystelserne vilde

formindskes noget, naar der blev opstillet en Motor til. Skulde der gøres noget, maatte Byraadet vise Udvalget, hvad det skulde være.

Mikael Johansen spurgte Udvalget, om det samme Forhold gjorde sig gældende i andre Byer, for hvis dette ikke var Tilfældet, vilde Taleren anbefale, at man ikke godkendte Motoren foreløbig.

Simonsen bemærkede, idet han gik ud fra, at der ikke kunde gøres noget, at det var naturligt, at nervøse og syge Mennesker følte sig noget brøstholdne ved Rystelserne, men at det paa den anden Side ogsaa maatte erindres, at Folk var tilbøjelige til at klage, naar der indtraf noget uregelmæssigt. Endelig var det vel ogsaa noget Klagernes egen Skyld, om det blev vanskeligt for dem at faa deres Lejligheder udlejede, naar de fremstillede Ubehagelighederne saa store. Den Fremgangsmaade gavnede ikke Bydelen, og skulde der tages Hensyn til den Slags Klager, vilde al Industri være umulig. Da Frichs Motor blev opstillet, blev der klaget Gang efter Gang her i Byraadet af Hr. N. Joh. Laursen, og da Slagtehusets Kalve- og Lammefolde blev flyttet ud til Vejen, blev der klaget, men endnu havde man da ikke set, at noget Hus var kommet til at staa tomt paa Grund af Larm fra disse Folde. Naturligvis burde alle Hensyn tages, men Byens Udvikling kunde ikke derfor standses. Hvis der intet var at gøre, kunde man lige saa godt sige det rent ud. Samfundets Krav maatte gaa forud for den enkeltes.

Møller kunde oplyse, at der i Aalborg ogsaa var blevet klaget over Rystelser fra en Dieselmotor, men at Klagerne senere var forstummet. Rystelserne skyldtes utvivlsomt Maskinens Underlag, men da Motoren blev opstillet, blev der gjort mere, end Burmeister & Wain forlangte i Henhold til deres Erfaringer fra Aalborg.

Samuelson bevidnede, at der var gjort alt muligt i teknisk Henseende for at dæmpe Rystelserne. I Aalborg mærkedes Rystelserne ikke saa meget tæt op til Elektricitetsværket, men mere ude i Periferien. Aarsagen mente man, var, at Maskinens ene Hjørne hvilede paa et Blaalerslag. Her ved Elektricitetsværket var Blaalerslaget saa stort, at hele Maskinen stod paa det. Burmeister & Wain havde da forlangt, at Fundamentet skulde gaa helt ned paa Blaalerslaget. Denne Fordring havde Udvalget efterkommet og endda gaaet videre ved at sætte Fundamentet $\frac{1}{2}$ m ned i Laget. Der kunde derfor sikkert ikke gøres mere.

Indstillingen vedtoges.

felsesudgifter medregnet, foruden at Grunden var sat til en passende Pris. Følgen var da

blevet, at medens der for Belysningsvæsenet var afskrevet ca. 1/3, stod Slagtehuset vurderet til hele Anskaffelsesprisen siden 1895. Dette var ikke ensartet Vurdering. Efter den Nedsættelse, der var foretaget for Belysningsvæsenet, blev dettes Overskud endnu større, og dette var en yderlig Spore til at faa Gasprisen nedsat.

Møller gjorde opmærksom paa, at Værdien af Belysningsvæsenets Grund var anført i Indstillingen. At der nu foresloges afskrevet saa stort et Beløb for Belysningsvæsenet, skyldtes, at det var mange Aar siden, at nogen Afskrivning havde fundet Sted, og at dets Maskiner ret hurtigt blev slidt op eller maatte fornyes, fordi der fremkom Forbedringer. Det rigtigste vilde naturligvis være at afskrive et Beløb hvert Aar, men det var man imidlertid ikke kommet ind paa. Løvrigt kunde man næppe sammenligne Belysningsvæsenet med Slagtehuset med Hensyn til Nedskrivning, fordi dette sidstes Maskiner utvivlsomt varede langt længere end Belysningsvæsenets. At dettes Grund er sat til 5 Kr. pr. kv-Alen, medens Slagtehusets Grund kun var sat til 4 Kr., bevirkede en Forskel paa 40000 Kr., som Slagtehuset burde været sat op, da dets Grund vel kunde sidestilles med Belysningsvæsenets. Skulde en Omvurdering af Slagtehuset ønskes, var Udvalget vel nødt til at finde sig deri, men Bogholderen vilde saa næppe kunne naa at faa Regnskabet færdig i rimelig Tid.

Jakob Jensen kunde som Medlem af Udvalget fuldt ud tiltræde Hr. Møllers Udtalelser og skulde til dem kun føje, at der var stor Forskel paa, hvorledes en Vurdering skulde foretages for Belysningsvæsenets og Slagtehusets Vedkommende, idet der ved Belysningsvæsenet fandtes en Mængde Maskiner og Ovne, der hurtigt blev slidt op, hvilket ikke var Tilfældet i synderlig Grad ved Slagtehuset. Desuden var Eksportslagteriet fuldstændig nyt, og Slagtehusets øvrige Bygninger var saa vel vedligeholdte, at de var saa gode som ny, og at de derfor ikke var synderlig Grund til at afskrive noget paa dem. Det kunde nok siges, at den foreslaaede Afskrivning paa Belysningsvæsenet var ret stor, men det var ogsaa 11 Aar siden, sidste Afskrivning fandt Sted. Gasværker stod i det hele taget ikke ret mange Aar, inden de maatte ombygges. Det nuværende Gasværk var det 3. siden 1880. Hvis Slagtehusudvalget mente, at der burde afskrives noget paa Slagtehusets Bygninger, vilde Taleren fastholde, at Grunden var meget lavt sat, saaledes at Slagtehus med Grund alt i alt var opført til en saa lav Pris, at det næppe kunde anskaffes derfor. Taleren henstillede, at Vurderingen, naar den var godkendt af Byraadet, blev sendt til Købstadforeningen for at optages i dennes Tidsskrift og ligeledes til "Kommunale Efterretninger"

Mikael Johansen fandt en Afskrivning paa henimod 1 1/3 Million paa Belysningsvæsenet ret stor, men skulde ikke paastaa, at den kunde være mindre. Taleren ønskede at vide, hvorledes Vurderingen stod i Forhold til Brandassurancen, idet det jo kunde tænkes, at Assurancen ved en mulig Brand vilde regne efter Byens egen Vurdering, uagtet Maskinerne jo havde den Værdi, de kostede fra ny.

Simonsen havde kun villet gøre opmærksom paa, at Vurderingen ikke var ensartet. Han troede ikke, Slagtehusudvalget nærrede noget Ønske om anden Vurdering, da den foretagne aldeles ikke var uforsvarlig. Det var meget rigtigt, at der i Almindelighed gik mere Slid paa Belysningsvæsenets Maskiner end paa Slagtehusets, men det skulde dog anføres, at den store Destruktionskedel næppe holdt længere end en Retort. En Del af Slagtehusets Grund havde man ikke megen Brug for, og det paagældende Stykke var heller ikke ret meget værd, men det forrykkede alligevel Forholdet noget.

Jakob Jensen hævdede, at Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse vilde kunne faa 12 Kr. pr. kv-Alen for den Grund, Hr. Simonsen havde betegnet som lidet værd. Forholdet mellem Assurance og Vurdering var uden Betydning. Ved en eventuel Brand kunde der foretages en ny Taksation, men den nu foretagne Vurdering skulde gælde udadtil gennem 10 Aar og lægges til Grund ved mulige Laaneforretninger.

Møller havde ligeledes den Mening, at Forholdet mellem Vurdering og Assurance var uden Betydning. I private Bedrifter førtes en Maskinkonto med en Afskrivningskonto, men den sidste var mere privat og vedkom i Virkeligheden ikke Brandassurancen. Noget lignende var Tilfældet med Gas- og Elektricitetsværket. Den almindelige Nedskrivning paa Maskiner var 5 à 10 %, men hvis man anlagde den Maalestok siden sidste Vurdering, var Afskrivningen paa Belysningsvæsenet ikke for stor, snarere for lille.

Christensen gjorde opmærksom paa, at man paa Grund af de mange Nyanskaffelser i Løbet af en halv Snes Aar kom op paa en aldeles uforsvarlig Sum, hvis der ikke blev foretaget passende Afskrivninger. Værdierne maatte naturligvis sættes saaledes, at de svarede til Virkeligheden, og det var det, der var sket, saa Vurderingen var sikkert fuldt forsvarlig. Skulde Slagtehusudvalget ønske nogen Nedskrivning, kunde det anmode derom, men ellers vilde Taleren anbefale Byraadet at tiltræde Forslaget

Mikael Johansen havde af de Herrer Jakob Jensens og Møllers Udtalelser faaet den Overbevisning, at der slet ikke var tænkt paa Brandassurancen. Taleren havde nu gjort

opmærksom derpaa, hvis Ulykken skulde komme. At der maatte være en Forbindelse mellem Brandassurancen og Vurderingen, var der ingen Tvivl om.

Vurderingen godkendtes.

